

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 388.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e111505/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Jeg kan ikke andet end i det Offentlige fremme for den omhandlede § 25 i Udsagnet.

Jeg har endnu kun nogle enkelte Bemærkninger at gjøre. Minoriteten i Udsagnet har meent, at der ingen væsentlig Forskjel var med Hensyn til Grundlovsforfatningerne mellem den i Udsagnet anmeldte Stilling og den af de tidligere Forsamlinger paa det Offentlige fraaendte Stilling; men jeg tror, at her er en Betragtning. De nye Grundlovsforfatninger udsatte sig for Stillingen; men det, som de vare imod, var, at Stillingsskiftet ikke vilde ske, at Stillingen skulde være en fri Contract mellem Stilleren og den Stillede, men at den skulde behandles som det Offentlige, saaledes at den Paagjældende udsatte en vis Sum, hvorefter det Offentlige foranstaltede Stillingen.

Det var imidlertid langtfra noget Frisjæbelsessystem, saaledes som Minoriteten har meent, thi det blev ikke Spørgsmaal om at indbetale nogen Sum, hvorefter de skulde frigjøre sig og vakte Væbren over paa hele den øvrige værnepligtige Mands; men det var bestemte Indviider, der frivilligen paatog sig for denne Sum at forrette Krigstjeneste, idet den ene paatog sig Væbren for den anden, og det var kun, fordi man frygtede for, at den frivillige Stilling vilde bringe uønskelige Indvirkninger til Armeen, at man vilde have, at en militair Autoritet skulde anstaa Indviiderne. Naar det nærværende Udsagn tiltræder, at Stilling ogsaa kan ske i Krigstid, hvilket det tidligere Udsagn ikke hjemlede, saa tror jeg, at man her holder med dette Udsagn, thi det er netop i dette Tilfælde, hvor en Vangde Indviider ikke er beredte paa at udføre til Krigstid, at det kan være meget vigtigt for dem at blive friske, naar de kunne faae en anden til at gaa i deres Sted. Der er Ingen, der lider derved — Staten ikke, thi det er at formode, at de Indviider, som vilde gjøre den yderste Opoffelse for at fæste en anden i deres Sted, vil Armeen ikke være saa godt tjent med, som med dem, der indtænke en Gøstgjærelse frivillig vilde stille sig til Tjeneste. Det vil naturligtvis være ledigere og væsentligere i Krigstid at stille for sig; men jeg tror ikke, at det er nogen Grund til at nægte den, der vil stille for sig, at gjøre det. Jeg tror ogsaa, at den af flere Grunde vil blive mindre benyttet end i Fredstid, da det derved bliver ledigere, og der derved er en saadan Fælelse hos de Fælle, som have personlig Mod, og hvem ikke særdeles storhed holder tilbage, at de ikke saa let vilde stille for sig i Krigstid som i Fredstid. Jeg tror heller ikke, at der er nogen Grund til at sætte Forandring i Udsagnet, fordi det ikke i samme Paalagssagen nogen Hæft til det Offentlige af dem, der stille for sig, saaledes som de ældre Kvotinger fastsatte, thi for Mange af dem, som den Værnepligt nu vel kommer til at paahvile, vil den være saa fælelig og besværlig, at de og deres Familier vilde gjøre de yderste Anstrængelser for at fæste en til at gaa for dem, og det vilde være haardt at sætte denne Bærd ved at paalagge en Hæft til det Offentlige, hvorefter intet andet taler, end at man derved gjæ Stillingen væsentligere. Der var et Forslag, der blev gjort af Provindsstændernes, og som jeg først her, kunde forstaa at undergives en nærmere Overveelse, nemlig at man kunde stille for sig saavel før som efter Vedtæftningen, saa at den, der stiller for sig inden Vedtæftningen, blev fri for at Krigstjeneste, og derved den, der først dertil i Vedtæftningen, og, naar han da havde truffen sig til Soldat, stillede for sig, blev underlagt Vedtæftningen i visse Vaasenerveiser.

Der er endelig maan Modificationer, som er foreslaaede i Udsagnet, og ogsaa enkelte Bemærkninger i selve Udsagnet, som jeg finder tvivlsomme. Der er nemlig saaledes Spørgsmaal, om det er hensigtsmæssigt, at Stillingen nødvendig skal ske for vedkommende Troppesætning og ikke for Selskener, naar den finder Sted efter Udfriskningen, men forinden Vedtæftningen, og jeg tror, at dette vil vel kunde bringes igjennem den behøvede Skønsom, nemlig Amtmanden og Krigscommissairen. Der kan ikke være nogen Frygt for, at man derved vilde erholde mindre godt Vænskab, da Militæretaten kan castere dem, der ere antagne af Selskener; men naar Gæster naar bliver underrettet om, til hvilken Troppesætning han hører, kunde vistnok derved Elementet ogsaa opnaas. Efter de hidtil gjordende Regler er det en Betingelse for at kunne stille, at man maa være indført eller have en særdeles Tilbedelse dertil, som derfor ikke er

nogen saadant Indførelse; men herom er ikke optaget nogen Bemærkning i Udsagnet, og jeg tror heller ikke, at det er særdeles vigtigt, men jeg skal forøvrigt henstille det til Comiteens Overveelse. Naar det i Udsagnet hedder „at man maa tilbede sig indførelse af Vedtæftningen for sit gode Forhold ved Attest fra vedkommende Øverste“ saa er det ikke ganske ubegribeligt, thi det maatte vel hedde „at man skal bedes sit gode Forhold ved Attest.“ Den sidste Paadef af Paragraphen, der gaar ud paa, at naar man vil stille for sig efter begynde Tjeneste, skal Stillingsskiftet ikke blot være vaabenret, men ogsaa paatage sig et Værd længere Tjeneste end den, for hvem han stilled, foreskriver mig ubillig; thi naar man stiller en fuldkommen vaabenret Mand for sig, skaffer man derved Militæretaten et fuldkomment Vedlæg, saa at jeg ikke indfører, hvorefter det skal være forbundet med yderligere Byrde. Jeg tror ogsaa, at de Omstændigheder, der kunde foranstaltede Regnen, efter at være indtrædt i Krigstjeneste, til at ønske at stille for sig, skulde forstærke Begjærligheden, end at man skulde lagge nogen Hindring imod detsfor. Der kan nemlig foregaae Forandringer i Vedkommendes Stilling, der gjere det særdeles betrykkende for ham at vedblive at tjene, f. Ex. naar der tilfalder ham en Gaard eller Høder eller Nøder, som han strax skal tiltræde. Indviiderne blev han derved fri for at tjene, nu skal han være nødt til at stille for sig; men det foreskriver mig, at der ikke er tilstrækkelig Grund til at gjøre dette endnu beførligere ved at forlange Tjenestetiden for den Stillede.

Formanden: Saafremt der endnu maatte være Mange, der ønskede at udvise sig over de foreslagnede Paragrapher, tror jeg, at det vil være det Bedste at udsætte den videre Forhandling til det næste Møde, saameget mere, som der er et Comite-Møde i Aften. Jeg skal ogsaa anmelde Dagsordenen for det følgende Møde, der vil blive afholdt i Morgen Kl. 12, nemlig Høretællingen af den foreslagnede Behandling af Værnepligtloven; ogsaa endte jeg at henlede Forhandlingens Opmærksomhed paa, om der skulde foretages Noget for at sætte en kommende Rigsforsamling i Stand til at have Stenographe i tilstrækkelig Antal.

Mødet harvet.

Fem og tredobte Møde.

Rigsdagen den 20de December.

Forhandlingsprotocollen for det forrige Møde blev oplæs.

Formanden: Jeg skal anmelde en indkommen Brevelse fra 92 Borgere og Embedsmænd i Storebøddinge, som udvise det Ønske, at Diakonens til Høretællingen ikke ansættes til 4 Rbd.; denne Brevelse vil blive tillæst Grundlovscomiteen.

Efter Dagsordenen gaar vi dernæst over til Behandlingen af Værnepligtsubfoiens §§ 25 til 27. Rigsdagmanden for Præst Amt 3de District har Ordet.

Schack: Jeg havde tænkt at kunne indskænke mig til nogle korte Bemærkninger, for at begrunde et Amendment, som jeg agter at stille. Men hvad der blev yttret igaar, gjør, at jeg maa udvise mig noget nærmere om det foreslagnede Spørgsmaal. Den øverste Rigsdagmand for Vestsø Amt 3de District (Stodtseth), som igaar yttrede sig mod Stillingsskiftet, erklærede, at han navnlig var imod det, fordi det forvansket, som man antogede ved den almindelige Værnepligt, ikke derved vilde opnaas. Det haarer hermed i Forbindelse, at den Grund, hvorefter man væsentlig er gaaret ud ved at begrunde Værnepligten, heller ikke stemmer med Stillingsskiftet. Man har nemlig delig og ulidelig, saavel her i Galen som udenfor samme, fremhævet som det Afgjørende, at Værnepligten paahviler Gæster som Statsborger; at det er en hellig Pligt; at man holder Staten til, og at man derfor ogsaa er pligtig til, naar Staten fordrer det, at offeres til, det vil sige Livet. Værnepligten er i sit Væsen selv en Statsborgerpligt. Er dette imidlertid virkelig saaledes; er det derfor, man er gaaret ud, hvorefter stemmer da Stillingen med denne Grund